

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
18 päivänä toukokuuta 1994 *

Asiassa C-309/89,

Codorniu SA, espanjalainen yhtiö, kotipaikka San Sadurni de Noya (Espanja), edustajinaan asianajajat Enric Picañol, Antonio Creus, Concepción Fernández ja Mercedes Janssen, Barcelona, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt ja Medernach, 8–10 rue Mathias Hardt,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään neuvoston oikeudellinen neuvonantaja Yves Cretien ja neuvoston oikeudellisen yksikön virkamies German-Luis Ramos Ruano, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston johtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer, Kirchberg,

vastajaana,

jota tukee

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen neuvonantaja José Luis Iglesias Buhigues, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jossa vaaditaan, että kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 3309/85 muuttamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2045/89 (EYVL L 202, s. 12) 1 artiklan 2 kohdan c alakohta kumotaan siltä osin kuin siinä lisätään 18.11.1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3309/85 (EYVL L 320, s. 9) 6 artiklaan 5 a kohta ja siihen sisältyvä b alakoh-
ta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida ja M. Diez de Velasco sekä tuomarit C. N. Kakouris, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 22.9.1992 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.10.1992 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdo-
tuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Codorniu SA (jäljempänä Codorniu) vaatii yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 9.10.1989 toimitetussa kanteessa ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan nojalla, että kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 3309/85 muuttamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1989

annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2045/89 (EYVL L 202, s. 12) 1 artiklan 2 kohdan c alakohta kumotaan siltä osin kuin siinä lisätään 18.11.1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3309/85 (EYVL L 320, s. 9) 6 artiklaan 5 a kohta ja siihen sisältyvä b alakohta.

- 2 Neuvosto antoi edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 3309/85 viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 5 päivänä helmikuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 337/79 (EYVL L 54, s. 1) 54 artiklan 1 kohdan perusteella; kyseinen säännös koskee viinialan tuotteiden kuvausta ja esittelyä koskevien sääntöjen antamista.
- 3 Asetuksessa (ETY) N:o 3309/85 tehdään ero kuohuviinin tunnistamisen kannalta välttämättömien pakollisten merkintöjen sekä sellaisten valinnaisten merkintöjen välillä, joilla pyritään täsmentämään tuotteen ominaispiirteitä tai yksilöimään se riittävällä tavalla muihin markkinoilla oleviin saman ryhmän tuotteisiin nähden. Vaikka merkintöjä koskevat valinnat jätetään siinä periaatteessa asianomaisten henkilöiden tehtäväksi, siinä annetaan kuitenkin erityissääntöjä joidenkin sellaisten arvostettujen valinnaisten merkintöjen käytöstä, jotka ovat omiaan lisäämään tuotteen arvoa, vilpittömän kilpailun säilyttämiseksi kuohuviinien markkinoilla.
- 4 Asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 2045/89 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännöksellä, merkintöjä ”perinteinen pullokäymismenetelmä”, ”perinteinen menetelmä”, ”klassinen menetelmä” tai ”klassinen perinteinen menetelmä” samoin kuin näiden merkintöjen erikielisiä käännöksiä voidaan käyttää kuvaamaan ainoastaan määritetyllä alueella tuotettuja laatukuohuviinejä (jäljempänä tma-laatukuohuviinit), ja niistä erityisesti sellaisia, jotka täyttävät kyseisen 4 kohdan toisessa alakohdassa säädetyt vaatimukset. Kyseisen toisen alakohdan nojalla viiniä voidaan kuvata jollakin edellä tarkoitetuista merkinnöistä ainoastaan, jos kaasun muodostuminen tuotteeseen on saatu aikaan pullossa tapahtuvalla jälkikäymisellä, jos tuote on ollut keskeytyksettä sakan päällä samassa tuotantolaitoksessa vähintään yhdeksän kuukauden ajan cuvéen valmistuksesta lähtien ja jos tuote on erotettu sakasta pulloa aukaisemalla.
- 5 Asetuksella (ETY) N:o 2045/89 täydennetään asetusta (ETY) N:o 3309/85 pääasiallisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevista erityissäännöksistä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 823/87 (EYVL L 84, s. 59) tarkoitettujen tma-laatukuohuviinien osalta.

- 6 Asetuksen (ETY) N:o 2045/89 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että tiettyjen laatukuohuviinien myynnin helpottamiseksi olisi laajennettava valmistajien valinnan mahdollisuuksia niiden pakkausmerkintöjen osalta, joilla täsmennetään, että kyseessä on perinteisellä pullokäymismenetelmällä valmistettu laatukuohuviini.
- 7 Asetuksen (ETY) N:o 2045/89 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan merkintä "crémant" olisi varattava tietyille Ranskassa ja Luxemburgissa valmistetuille tma-laatukuohuviineille kyseisen perinteisen merkinnän suojelemiseksi ottaen huomioon, että sitä on kyseisissä kahdessa jäsenvaltiossa käytetty kuvaamaan tuotteita, joiden lähtöisyys on tarkoin määritelty.
- 8 Tämän vuoksi asetuksen (ETY) N:o 2045/89 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan säännöksellä (jäljempänä kanteen kohteena oleva säännös) lisätään asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklaan uusi 5 a kohta seuraavasti:

"Tma-laatukuohuviineille, jotka täyttävät 4 kohdan toisen alakohdan vaatimukset, varataan seuraavat merkinnät:

--

- b) merkintä 'crémant' sellaisille Ranskassa tai Luxemburgissa valmistetuille tma-laatukuohuviineille,
- joille jäsenvaltio, jossa tuote on valmistettu, on myöntänyt tämän merkinnän määritetyn alueen nimeen liitettynä ja
 - jotka on valmistettu noudattaen mainitun jäsenvaltion antamia niiden valmistusta koskevia erityisiä sääntöjä.

Viiden viinivuoden ajan ranskankielistä merkintää "crémant" tai sen käännöstä voidaan kuitenkin käyttää kuvaamaan kuohuviiniä, jota on perinteisesti kuvattu tällä tavoin 1 päivänä syyskuuta 1989."

- 9 Asetus (ETY) N:o 2045/89 tuli voimaan sen 2 artiklan mukaisesti 1.9.1989.
- 10 Codorniu on espanjalainen yhtiö, joka valmistaa ja pitää kaupan tma-laatukuohuviinejä. Se on espanjalaisen tavaramerkin "Gran Cremant de Codorniu" haltija ja se on käyttänyt kyseistä tavaramerkkiä erään tma-laatukuohuviininsä kuvauksessa vuodesta 1924. Codorniu on yhteisön tärkein sellaisten tma-laatukuohuviinien tuottaja, joiden kuvaukseen sisältyy merkintä

”crémant”. On myös muita Espanjaan sijoittautuneita tuottajia, jotka käyttävät merkintää ”Gran Cremant” tma-laatukuohuviiniensä kuvauksessa.

- 11 Codorniu on nostanut nyt käsiteltävänä olevan kanteen, koska se pitää kanteen kohteena olevaa säännöstä laittomana.
- 12 Neuvosto on esittänyt kannetta vastaan oikeudenkäyntiväitteen yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuin on 5.12.1990 antamallaan määräyksellä lykännyt kyseisen hakemuksen ratkaistavaksi pääasian yhteydessä työjärjestyksen 91 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.
- 13 Yhteisöjen tuomioistuin on 31.1.1990 antamallaan määräyksellä hyväksynyt Euroopan yhteisöjen komission väliintulon vastaajan vaatimusten tukemiseksi työjärjestyksen 93 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

Tutkittavaksi ottaminen

- 14 Oikeudenkäyntiväitteensä tueksi neuvosto vakuuttaa, ettei se ole antanut kanteen kohteena olevaa säännöstä minkään tietyn tuottajaryhmän erityisolosuhteiden perusteella vaan että se perustuu tiettyyn tuotteeseen sovellettavaan viinipolitiikkaa koskevaan valintaan. Kanteen kohteena olevassa säännöksessä merkintä ”crémant” varataan käytettäväksi ainoastaan tietyissä jäsenvaltioissa erityisten vaatimusten mukaisesti valmistettujen tma-laatu-kuohuviinien kuvaukseen. Näin ollen se on neuvoston mukaan objektiivisesti määritellyssä tilanteessa sovellettava toimenpide, jonka oikeusvaikutukset kohdistuvat sellaisiin luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden ryhmiin, jotka on määritelty yleisellä ja abstraktilla tavalla.
- 15 Neuvoston mukaan kanteen kohteena oleva säännös koskee Codorniuta ainoastaan merkintää ”crémant” käyttävänä tma-laatukuohuviinien tuottajana eli samalla tavoin kuin kaikkia muitakin samassa asemassa olevia tuottajia. Vaikka merkintää ”crémant” käyttävien kuohuviinien tuottajien lukumäärän määrittäminen tai näiden yksilöiminen oli teoriassa mahdollista säännöksen antamisajankohtana, kyseinen toimenpide on silti luonteeltaan asetus, koska sitä sovelletaan sen tarkoituksen mukaisesti objektiivisesti määritellyn oikeudellisen tilanteen tai tosiseikaston perusteella.

- 16 Codorniu puolestaan väittää, että kanteen kohteena oleva säännös on tosiasiallisesti päätös, vaikka se on annettu asetuksena. Se ei ole yleisesti sovellettava, vaan sillä vaikutetaan ainoastaan tarkoin määritelyyn tuottajien ryhmään, jota ei voida muuttaa. Kyseiset tuottajat ovat niitä, joiden voitiin 1.9.1989 katsoa perinteisesti kuvanneen kuohuviinejään merkinnällä "crémant". Tämän ryhmän kannalta kanteen kohteena oleva säännös ei ole yleisesti sovellettava. Lisäksi kanteen kohteena olevasta säännöksestä on välittömänä seurauksena, että sillä estetään Codorniuuta käyttämästä merkintää "Gran Cremant", mistä sille aiheutuu menetys, joka vastaa 38 prosenttia sen liikevaihdesta. Kyseisellä vahingolla on se vaikutus, että sen perusteella Codorniu erottuu kaikista muista taloudellisista toimijoista perustamissopimuksen 173 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettussa merkityksessä. Codorniu väittää lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen jo aiemmin ottaneen tutkittavaksi luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön tällaisissa olosuhteissa asetuksista nostaman kumoamiskanteen (katso asia C-358/89, Extramet Industrie v. neuvosto, tuomio 16.5.1991, Kok. 1991, s. I-2501).
- 17 On aiheellista palauttaa mieliin, että perustamissopimuksen 173 artiklan toisessa kohdassa edellytykseksi sille, että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kumoamiskanteen asetuksista, asetetaan se, että kanteen kohteena olevat asetuksen säännökset muodostavat todellisuudessa päätöksen, joka koskee tällaista henkilöä suoraan ja erikseen.
- 18 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmissa tuomioissaan todennut, toimen yleiseen sovellettavuuteen ja siten sen normatiivisuuteen ei vaikuta se, että on mahdollista jollakin tarkkuudella määritellä niiden oikeussubjektien lukumäärä, joihin toimea sovelletaan tiettyä ajankohtana, tai jopa yksilöidä nämä oikeussubjektit, jos on selvää, että toimea sovelletaan sen tarkoituksen mukaisesti siinä objektiivisesti määritellyn oikeudellisen tilanteen tai tosiseikaston perusteella (katso viimeksi asia C-298/89, Gibraltar v. neuvosto, tuomio 29.6.1993, Kok. 1993, s. I-3605, 17 kohta).
- 19 Vaikka on totta, että kanteen kohteena oleva säännös on perustamissopimuksen 173 artiklan toisessa kohdassa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti ominaispiirteidensä ja soveltamisalansa perusteella normatiivinen, koska sitä sovelletaan yleisesti kaikkiin kyseisiin taloudellisiin toimijoihin, tämä ei kuitenkaan estä sitä, etteikö kyseinen säännös voisi koskea joitakin kyseisistä toimijoista erikseen.

- 20 Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi väittää riidanalaisen säännöksen koskevan itseään erikseen ainoastaan, jos kyseisellä säännöksellä vaikutetaan kyseiseen henkilöön joidenkin tälle tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella kyseinen henkilö erottuu kaikista muista (katso asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197).
- 21 On aiheellista todeta, että Codorniu on rekisteröinyt tavaramerkin ”Gran Cremant de Codorniu” Espanjassa vuonna 1924 ja käyttänyt kyseistä tavaramerkkiä perinteisesti sekä ennen rekisteröintiä että sen jälkeen. Koska kanteen kohteena olevassa säännöksessä oikeus merkinnän ”crémant” käyttöön varataan yksinomaan Ranskan ja Luxemburgin tuottajille, sillä estetään Codorniuta käyttämästä tavaramerkkiään.
- 22 Edellä esitetystä seuraa, että Codorniu on osoittanut olevansa kanteen kohteena olevan säännöksen perusteella eri asemassa kaikkiin muihin taloudellisiin toimijoihin nähden.
- 23 Näin ollen neuvoston esittämä oikeudenkäyntiväite on hylättävä.

Pääasia

- 24 Kanteensa tueksi Codorniu vetoaa useisiin kumoamisperusteisiin, jotka koskevat perustamissopimuksen ja erityisesti sen 7 artiklan ensimmäisen kohdan ja 40 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan sekä toisaalta sen 3 artiklan f kohdan ja 42 artiklan ensimmäisen kohdan määräysten rikkomista samoin kuin suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden loukkausta, harkintavallan väärinkäyttöä ja olennaisen menettelymääräyksen rikkomista.
- 25 Ensimmäisenä perusteenaan Codorniu vetoaa siihen, että samanlaisten tuotteiden erilainen kohtelu on mahdollista ainoastaan objektiivisin arviointiperustein. Codorniu katsoo, että tma-laatuohuviinit, jotka täyttävät asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklan 4 kohdan vaatimukset, ovat keskenään samanlaisia tuotteita. Tästä seuraa, ettei yksinoikeutta merkinnän ”crémant” käyttöön, joka Codorniun mukaan on pelkästään tma-laatuohuviinin valmistusmenetelmää koskeva valinnainen merkintä, voitu varata Ranskalle ja Luxemburgille objektiivisin arviointiperustein. Kanteen kohteena olevasta säännöksestä aiheutuu näin ollen Codorniun mukaan perustamissopimuksen

7 artiklan ensimmäisen kohdan ja 40 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan vastaista syrjintää.

- 26 Tältä osin on aiheellista ensiksi huomauttaa, että perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettu tuottajia tai kuluttajia yhteisössä koskeva syrjintäkiellon periaate, johon sisältyy myös 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltäminen, edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia samalla tavalla, jollei tämä ole objektiivisesti perusteltua. Tästä seuraa, että tuotannon tai kulutuksen edellytysten eriyttäminen on mahdollista ainoastaan sellaisin objektiivisin arviointiperustein, joilla varmistetaan etujen ja haittojen jakautuminen oikeassa suhteessa asianomaisten toimijoiden kesken tekemättä näiden välillä eroa sen mukaan, minkä jäsenvaltion alueella nämä toimivat (katso erityisesti asia 106/83, *Sermide v. Casa Conguaglio Zucchero*, tuomio 13.12.1984, Kok. 1984, s. 4209, 28 kohta).
- 27 Kanteen kohteena olevan säännöksen mukaan merkintä ”crémant” myönnetään määritetyn alueen nimeen liitettynä ainoastaan sellaisille Ranskassa tai Luxemburgissa valmistetuille tma-laatukuohuviineille, jotka täyttävät asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa säädetty vaatimukset ja jotka on valmistettu noudattaen kyseisten kahden jäsenvaltion antamia niiden valmistusta koskevia erityisiä sääntöjä.
- 28 Näin ollen voidaan todeta, että merkinnällä ”crémant” ei viitata ensisijaisesti tma-laatukuohuviinien lähtöisyyteen vaan niiden valmistusmenetelmään ja erityisesti siihen menetelmään, josta säädetään asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklan 4 kohdassa. Koska ”Gran Cremant de Codorniu” -nimisellä espanjalaisella tavaramerkillä myydyt tma-laatukuohuviinit täyttävät kanteen kohteena olevassa säännöksessä säädetty vaatimukset, tästä seuraa, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia kohdellaan tämän säännöksen perusteella eri tavalla.
- 29 Näin ollen on syytä selvittää, onko tällaiselle kohtelulle ollut objektiivinen peruste.
- 30 Tältä osin voidaan todeta, että merkinnän ”crémant” varaamista on perusteltu tarpeella suojella merkintää, jota on Ranskassa ja Luxemburgissa perinteisesti käytetty kuvaamaan tuotteita, joiden lähtöisyys on tarkoin määritelty.

- 31 On kiistatonta, että Ranskassa ja Luxemburgissa ensimmäiset kansalliset toimenpiteet merkinnän ”crémant” käytön sääntelemiseksi ”perinteisenä merkintänä” toteutettiin vuonna 1975. Codorniu on puolestaan hyödyntänyt tavaramerkkiään, johon sisältyy ilmaisu ”Gran Cremant”, sen perinteisenä käyttäjänä yhden tma-laatukuohuviininsä kuvauksessa ainakin vuodesta 1924.
- 32 Näin ollen merkinnän ”crémant” varaamista ainoastaan Ranskassa tai Luxemburgissa valmistetuille tma-laatukuohuviineille ei voida pätevästi perustella sillä, että sen käyttö niiden kuvauksessa on perinteistä, koska tällöin jätetään ottamatta huomioon, että Codorniu on käyttänyt kyseistä merkintää samalla tavoin perinteisesti.
- 33 Komissio väittää kuitenkin kanteen kohteena olevan säännöksen sanamuodosta, jonka mukaan merkinnän ”crémant” jälkeen on liitettävä tuotantoaluetta koskeva tieto, ilmenevän, ettei merkinnällä ”crémant” viitata niinkään tma-laatukuohuviinin valmistusmenetelmään kuin sen lähtöisyyteen.
- 34 Tältä osin on aiheellista todeta, että kanteen kohteena olevan säännöksen mukaan merkintä ”crémant” myönnetään pääasiallisesti tuotteen valmistusmenetelmän perusteella, kun taas tuotantoalueen ilmoittamisen tarkoituksena on ainoastaan tma-laatukuohuviinin lähtöisyyden täsmentäminen. Lähtöisyys on näin ollen asia, joka ei mitenkään liity merkinnän ”crémant” myöntämiseen; kyseisellä merkinnällä ei ole maantieteellistä yhteyttä tuotteen valmistuspaikkaan.
- 35 Näin ollen erilaiselle kohtelulle ei ole ollut objektiivista perustetta. Tämän vuoksi kanteen kohteena oleva säännös on kumottava.
- 36 Edellä esitetyn perusteella muiden Codorniun esittämien perusteiden tarkastelu ei vaikuta tarpeelliselta.

Oikeudenkäyntikulut

- 37 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Euroopan unionin neuvosto on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti asiassa väliintulijana ollut Euroopan yhteisöjen komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kumotaan kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 3309/85 muuttamisesta 19 päivänä kesäkuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2045/89 1 artiklan 2 kohdan c alakohta siltä osin kuin siinä lisätään kyseisen 18.11.1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3309/85 6 artiklaan 5 a kohta ja siihen sisältyvä b alakohta.
- 2) Euroopan unionin neuvosto veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 3) Euroopan yhteisöjen komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco

Kakouris

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä toukokuuta 1994.

R. Grass
kirjaaja

O. Due
presidentti